

Betonarme ve Şiir

Ahmet Yağcı

ODTÜ mü daha iyi, yoksa Boğaziçi mi?' ağız dalaşıyla ovolondıqırruz günlerdi. O dönem mukavemet dersi aldığım düşünülürse herhalde üniversitenin ikinci sınıfındaydım. Birgün, o sıralarda Boğaziçi İnşaat'ta okuyan lisedeyken de aynı sırayı pay-

verip duruyormuş. Ne alakası var, anlamadım gitti."

"Bak aslanım, farkımız burda işte, İkinci sınıfa gelmişsin ama bir 'şir'i öğrenememişsin. Biz mukavemette gördük. 'Şir'kesme demektir, Cisimlerin kesme dayanımları falan yani. Betonarmeyle alakasını ben de bilmiyorum, ama sene-ye öğreneceğiz."

Arkadaşımı alt etmek hoşuma gitmişti. Gitmişti de, kazın ayağı öyle değilmiş. Fena çuvotlamıştım. Arkadaşım gülmekten yerlere yatıyordu,

"Yok canım, o 'şir'değİL. 'Şir,şiir'; İngilizce 'poem' yani. Adam dönemin ortasına doğru sınıfa bir kağıtlar dağıtıyormuş, Kağıtlarda Ömer Hay-

laştığımız bir arkadaşla konuşuyorduk. Şöyle dediğini hatırlıyorum:

"Yahu Ahmet, bizim bölümde bir misafir hoca varmış, sizin ODTÜ'den mi gelmiş neymiş. Adı da Uğur ERSOY'muş galiba. Tuhaf adamın tekiymiş. Betonarme derslerinde öğrencilere 'şir' ödevleri

yam'dan. Halil Gibran'dan, Nazım'dan falan şiirler yazılı oluyormuş. Sonra da oraya betonarme öğrenmeye gelen öğrencilerden bu şiirler hakkındaki duygularını, düşüncelerini istiyormuş adam. Ne verirsən kabuluymuş. Şiir, resim, yazı, kaset, heykel..., Serbestmişsinsözde. Konuyu falan da kendin belirliyorsun. Bir de diyor ki, yazılar her dilden olablirilmiş, ama Türkçe, İngi-

• İnşaat Yük., Müh. Orta Doğu Teknik Üniversitesi

lizce veya Yunanca olması tercih edilirmiş, ötekileri onlornıvornuş. Ukalaya bak..."

"Hadi ya!..."

"Tabi oğlum, diyorum da anlamıyorsun. Sizin ODTÜ'nün hocaları hep böyle işte. Adam betonarme bilmiyor, şiirle miirle vakit geçiriyor. Ne alakası var betonarmenin şiirle? Edebiyat fakültesi mi bu?..."

Betonarmeyle ya da Uğur Hoca'yla tanışalberi beynimi meşgul eder bu konu. Betonarmeyle şiir arasındaki ilişki.. TMH Dergisine Uğur ERSOY'un sosyal yanı ve hikaye kitapları hakkında bir yazı yazmam teklif edildiğinde fırsat bu fırsattır dedim kendime.. Şu derdimi insanlarla paylaşayım. İçimdeki uhde bir çözülsün. Bellimi olur, bakarsınız benzer şeyleri daha önce düşünmüş başkaları çıkar karşıma. Fikirlerimiz tartışıp bir sonuca ulaşırız belki. Ama önce kitaplar; Uğur Hoca'nın hiköye kitapları yani. Öyle ya, derginin yayın sorumlusunun gönlü hoş tutulmalı ki, amacımıza ulaşalım.

Söylenecek çok fazla şey yok aslında. Daha doğrusu her şeye açık seçik ortada. Hepiniz biliyorsunuz. Okudunuz, gördünüz. Şaşırdınız öfkelendiniz. duygulandınız; belki ağladınız. Bu kitaplardan hala haberi olmayanlar kaldıysa, onlar için kısa bir tanıtma yapılabilir belki.

Uğur ERSOY'un akademik çalışmalarının dışında dört de hikaye kitabı vardır: 'Bir Efsane Bir Demet İnsan', 'Bir Zamanlar Mersin'de', 'Sislerin Ardında Kaybolmayanlar' ve 'Ustalarımın Öğrendiklerim'. Sonuncusu aslında tam bir kitap sayılmaz. Sanırım kitapçılarda parayla bile satılmıyor. İlgilenenler İMO'dan edinebilirler. Hocanın hayatında önemli yer tutmuş iki kişiden bahsediliyor bu kitapçıkta: Prof. FERGUSON ve Mr. R.C. REESE. Prof. FERGUSON Uğur Hoca'nın yüksek lisans ve doktora eğitimindeki akademik danışmanı. Mr. REESE ise hocanın ilk ve sanırım tek patronu. Usta-çırak ilişkisine benzer ilişkilerin anlatıldığı bu kitap tüm mühendisler ve mühendis adayları tarafından okunmalı kanımca.

İkinci ve üçüncü kiropto anlatılan hikayeleri (bilmem, hikaye yerine deneme falan mı demek gerekir) ise üç başlıkta inceleyebiliriz: Düşünceler, anılar, anmalar. Düşünceler sınıfına

soktuğumuz yazılarda, Uğur ERSOY'un hocalık mesleğine ve hayata dair tecrübelerinden süzülüp gelen görüşler sunuluyor okurlara. Bu görüşler, çoğunlukla alçak gönüllü olmakla birlikte, daha önce hemen hiçbirimizin okı edemeyeceği çarpıcılıklar içermekte. Örneğin Cahit ARF'ın anlatıldığı bir yazıda, dönemin genelkurmay başkanıyla ünlü matematikçimizin arasında geçen bir tartışmada, ARF Hoca'nın üniversitenin tanımına ilişkin bir değerlendirmesi vardır ki, en benim diyenimize bile dudak ısırtacak niteliktedir. Merak edenler, anektodu üçüncü kitabın 83 ve 84. sayfalarından okuyabilirler. Gene örneğin üçüncü kitaptaki "Önemli Olan Ortalama" adlı yazıda, hocanın geçmişle bugün arasındaki farka ve bu farkın nedenine ilişki teşhisi kim bilir kaç on yıllık gözlem emeğinin ürünü olarak ortaya konmakta. Ya keborlar?.. Kebo da ne mi demek? Onu da üçüncü kitaptan öğrenebilirsiniz. Okuyun bakalım. "Aco, ben bunları bir yerden tanıyorum," diyeceğinizden eminim.

Anılar ve anmalar sınıfındaki yazılarda ise Uğur Hoca, geçmişte yaşadığı olayları, insanları, değerleri, kültürleri ve kentleri sunuyor bizlere. Kimi zaman gülümseyerek, kimi zaman da gözlerimizden süzülen yaşlara engel olamayarak okuyoruz bunları. çoğu yitmiş şeyler bunların. Yitirilmiş... Adeta bir ağıt dillendiriliyor yitirilenlerin ardından. Sadece insanlara değil, aynı zamanda ve hatta daha çok değerlere, değer yargılarımıza yakılan bir ağıt. İnsanların yitmesi doğanın bir kanunu, tamam. Ama ya değer yargılarımız? Değerlerini bilemediğimiz yargılarımız.., Sanki bu değerlerin yitirilşinin sorumluluğunda kendisinin de payı varmışçasına içtenlikli bir tat yayılıyor damağımıza, yazılanlara kendimizi kaptırdıkça. Hesap vermeye, hesap sorma iç içe geçiyor çoğu paragrafta. Hesap veriyor, çünkü hepimiz kadar sorumlu görüyor kendini geçmişten. Hesap soruyor, çünkü hepimiz kadar umut besliyor gelecekte.

Üstünkörü bir bakışla şu söylenebilir yazılanlar için. Hiç kötü şey geçmemiş bu insanın başından. Hiç kötü insan tanımamış Hoca diye düşünebilir. Doğrudur, kötülerini yazmıyor Uğur Hoca. Kıyamıyor. Yazmaya değer görmüyor belki de.

Hatta basmakalıplık iddiaları bile akla gelebilir bu açıdan bakıldığında. Ama şu da bir gerçek ki, yazılanların tümünü okuyunca kötümser duygular beslememek mümkün alamıyor. Yanlış anlaşılmasın, bu kötümserlik asla yılgınlık olarak algılanmamalı. Geleceğe olan inanca dair heyecanlarımız tahrik edilmek isteniyor sanki. Gizli bir isyana teşvik seziliyor. Mademki geleceği bizler kuracağız ellerimizle. İşte, yolumuzu bunlardan çıkarabiliriz diyor anlatılanlar çaktırmadan. Tabi anlayana ...

Ve birinci kitap. Adı üstüne, bir efsaneden ve bir demet insandan bahsediliyor bu kitapta da. Efsane hayalle karışık biraz, İnsanlarsa Uğur Hoca'nın çocukluk çağlarında ayrılmışlar bu dünyadan. Bu yüzden onlar da biraz hayali; veya efsanevi. Çocuk gözöyle gözlediklerini, çocuk bilinciyle aklında tutabildiklerini anlatmaya çalışmış Uğur ERSOY bu kitabında.

Evet, sanırım artık yazının başında ortaya atılmış sorunun yanıtıyla ilgili düşündüklerimi anlatmayı hakettim. Betonarmeyle şiirarasındaki ilişkiye geçebilirim gönül rahatlığıyla. Önce bu konuda Uğur Hoca'dan duyduklarımı söyleyeyim, Çok nettir Hoca. Der ki:

'Şiire, resme, eöbivoto. vs. ilgi duymayan, çevresindeki sosyal dünyadan habersiz, quygusuz bir 'insan'sanız eğer., sakın mühendis olmaya kalkmayın. Betonarmeyle falan hiç uğraşmayın. Hele bilimin semtine bile uğramayın, Ne yaparsınız, sizin gibilere bu dünyada ne iş olur bilmem ama benim gözü me gözükmeysin.'

Bu sözün üstüne bir şey söylemeye gerek var mıdır bilmiyorum ama bana göre bir yönü de şudur 'İşin, İhtiyaçtır şiir', Problemleri olan, bu problemleri çözmeye çalışan İnsan için önemli bir ihtiyaç. Problemin türü çok önemli değil. Bir sevgili problemi de olabilir bu, bilimsel ya da ne bileyim politik bir problem de olabilir,

RADFORD'un 'Postacı (ii Postino)'⁹ filmini anımsar mısınız? Pablo NERUDA'nın hayatından bir kesit anlatılır hanı. O filmde ünlü şair ile postacı arasında bir konuşma geçer. 'Şiirin sahibi yazan mıdır, okuyan mıdır?' diye sorar NERUDA. Biraz da kızmıştır. Postacı sevdiği kadını tavlama için NERUDA'nı yazdığı şiirlerden birini kullanmış-

tır çünkü izinsiz. 'Şiirihitiyacı olunmu.' der postacı, 'izin olmam niye gereksin?..' NERUDA'nın bile gönlünü fetheder bu karşılık. Hak verirmiş gibi gülümser ünlü şair.

Evet tekrar ediyorum, şiirin bir yönü de ihtiyaç duyulduğunda başvurulacak bir araç olmasıdır. Problem çözmeye yarayan bir anahtar gibidir gereksinim duyarız bazen ona. Diyelim ki bir problem var önümüzde. Betonorme bir yapıyla ilgili daha önce hiç karşılaşmadığımız türden bir problem, Çözüm bulmamız gerekiyordur. Elimizde hiçbir referans yoktur. Kimseye de soramıyoruz. Daha doğrusu o problemi bizden daha doğru çözeceğine inandığımız kimse bulunmuyor etrafta. Problem ve biz baş başayızdır. Düşünmeye boşlarız. Epey yol da alırsak aklımız ve biriklimizle. Ama işte o noktaya gelinmiştir. İy gitmiyordur işler. Tıkanıp kolruşuzdur. Sinirlerimiz isyan etmek üzeredir. İşte o anda, kırmızı kütür bir elma, ya da ince belli bardakta sunulmuş taze demli bir çay, ya da bir şiirle geliveren. Birden uzaklaşırsınız problemden. Bambaşka şeyler düşünüyorsunuzdur şimdi. Beynimizin kıvrımlarında sıkışık kalmış düşünceler dağılmıştır artık. Daha sağlıklı bir şekilde konsantre olmaya hoştur. Tıkanmış yere bir daha göz atarız. Bir ışık bize göz kırpmıyordur. Evet, tıkanılan yer aşılmıştır, Çözüm bir adım daha yaklaşmıştır. Ve bu, böyle sürüp gider, Şiirler şiirler, adımlar adımları kovalar. Ta ki problem özgün ve sağlıklı bir çözüme kavuşturuluncaya kadar.

İşte size betonarmeyle şiirin ilişkisi. Çok mekanik bir yaklaşım değil mi? Hele kütür kütür bir elmayla şiiri aynı kefeye koyma m'affedilir gibi değil. Olabilir. Belki de daha romantik olmam gerekiyor. Gelin tartışalım öyleyse. Bir orta yol bulalım, Ama önce Tahsin YÜCEL ustaya kulak verelim. Bence en güzelini o söylüyor. Diyor ki:

"Eylem için eylem, savaş için savaş, sanat için sanat gibi, aşkın bir erekten yoksun olan her etkinlik tehlikelidir. sonunda öznenin kendisine karşı döner."

Bol problemler ve bol şiirli günler..

KA YIPLARIMIZ

İnşaat Mühendisleri Odası olarak aramızdan ayrıldığını üzümlere bildirirdiğimiz üyelerimizin yakınlarına başsağlığı dileriz.

Rafet CENGİZ

36471 sicil no'lu üyemiz 1966 yılında Sarıgöl'de doğmuş. 1989 yılında Dokuz Eylül Üniv. Müh. Mim. Fak. İnş. Müh. Bölümü'nden mezun olmuştur. 09.10.1998 tarihinde vefat etmiştir.

İbrahim ÇAKMAK

15480 sicil no'lu üyemiz 1953 yılında Buldan'da doğmuş. 1975 yılında İTÜ İnş. Fak. mezun olmuştur. 13.03.1999 tarihinde vefat etmiştir, (Tetikçi tarafından öldürüldü.)

Ahmet Faruk UMAR

126 sicil no'lu üyemiz 1919 tarihinde İstanbul'da doğmuş. 1943 yılında İstanbul Yüksek Müh. Okulu'ndan mezun olmuştur. 29.03.1999 tarihinde vefat etmiştir.

İbrahim ÜNOVAR

22164 sicil no'lu üyemiz 1953 yılında Karaman'da doğmuş. 1977 yılında Konya Dev. Müh. Mlm. Akademisi'nden mezun olmuştur. 11.05.1999 tarihinde vefat etmiştir.

MUSTAFA ÜRGÜPLÜ

ANMA

İstanbul eski şube başkanlarından Mustafa ÜRGÜPLÜ'yu kaybedeli iki yıl oldu. 1945 yılında İstanbul'da doğan ÜRGÜPLÜ, 1969 yılında İTÜ'den mezun oldu. Ölümünün ikinci yıldönümünde 31 Mayıs 1999 günü dostları, meslektaşları, arkadaşları İstanbul'da mezarı başında bir araya geldiler. Aramada bir konuşma yapan İstanbul Şube Başkanımız Cemal GÖKÇE, ÜRGÜPLÜ için arkadaşlarının, meslektaşlarının, dostlarının sözlerini anımsattı. Değerli başkan ÜRGÜPLÜ'yu ÜRGÜPLÜ için söylenen sözlerle anıyoruz:

"RAHAT UYU ÜRGÜPLÜ BAŞKAN"

Cumhuriyet devrimlerine ve bilimsel sosyalizme olan inancın ve ayrıca demokrat kişiliğin başkanlığı iyi yakıştı... 26 yıl yetmedi sana doymaya. Yine de böyle birlikteliği yakalamış olmaktan dolayı kendimi ayrıcalıklı kabul ediyorum... Ali OINÇ

Ülkemizde mühendislik mesleğini onuruna çok büyük katkıları olmuştur. Son nefesine kadar mühendisliğin toplumda hak ettiği yeri alması için yılmadan uğraşı... Altok KURŞUN

Kaçınılmaz sonu bilerek yaşamak, ama gerçekten yaşamak için senin gibi bir kişiye sahip olmak gerekirdi... Ölümüne direnirken üretecek gücü ancak senin gibi yaşamı ciddiye alanlar gösterebilir... Mustafa TOKYAY

Geçirdiğin rahatsızlığın en sancılı günlerinde bile, partini, meslek örgütün odanı, tek dakika askıya almadan, "hele bir iyileşeyimi orulan sonra iig iletirim" deme lüksünü kullanmayan, ender insanlardan biriydin... Sadettin UÇKUN

İyi, güzel ve doğru için, kötü, çirkin ve yanlış karşı elele verelim diye haykaran ses onundu... Prof. Dr. Gülay ÖZMEN

İnsan haklarının, demokrasinin ve barışın önemli bir savunucusu ve neferi olan ÜRGÜPLÜ, meslek kuruluşunu, Odamızı çok şevdi... ÜRGÜPLÜ'nün arkadaşları olarak bizler de her yılın 31 Mayıs'da burada mezarı başında olacağız. Sadece Mustafa'ya anmak için değil, onun motivasyonumuzu güçlendirmesinden de katkı sağlayacağız. Seni saygıyla anıyoruz. Rahat uyu sevgili ÜRGÜPLÜ... Cemal GÖKÇE